

METOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto.
Posamezna številka stane 80 v.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na $\frac{1}{2}$ strani 300 K, na $\frac{1}{4}$ strani 150 K, na $\frac{1}{8}$ strani 100 K, na $\frac{1}{16}$ strani 50 K in na $\frac{1}{32}$ strani 25 K. Udom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 7. Ljubljana, 15. aprila 1920. Letnik XXXVII.

Obseg: Nakup semenske ajde. — Ivje-družbeni pašnik. — Ne pripuščajte telic prezgodaj k biku! — Gozdni mah-dobra stelja. — Kako si zagotovimo potrebno krmo? — Sluzavost ali viačljivost vina. — Pedic na trtah. — Pomladansko obdelovanje zemlje. — Katere prasičke bomo odbrali za pleme? — Vprašanja in odgovori. — Poročila in objave podružnic. — Kmetijske novice. — **Inserati.**

Nakup semenske ajde.

Slovenska kmetijska družba kupi vsako množino **semenske ajde**, da jo razdeli v tiste okraje, ki vsled slabe letine, posebno vsled toče, niso pridelali niti toliko zrnja, da bi jim zadostovalo za seme.

Družba plača to semensko blago **po najvišji dnevni ceni**, pa najsi bo siva ali črna ajda. Oddajalo se bo to seme v prvi vrsti v okraje, ki so prizadeti po toči in potem v tiste, kjer je vsled moče ajda popolnoma odpovedala.

Pozivljajo se vse podružnice, da zbirajo v svojem okolišu to semensko blago in ga potem oddajo družbi, ki jim bo takoj nakazala kupno svoto.

Priporočamo tudi **vsem onim kmetovalcem**, ki imajo zadostno množino semenske ajde, da nemudoma naznanijo pisмено ali ustno Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg 3., količino in kakovost tega blaga, ter dobijo tu vsa potrebna pojasnila glede oddaje.

Ivje-družbeni pašnik.

Ivje se imenuje posestvo, ki ga je kmetijska družba pred dvema leti prevzela od Živinorejske zadruge v Št. Janžu ter se nahaja v radeškem sodnem okraju, poldrugo uro oddaljeno od Zidanega mosta; spada k vasi Močilno in leži 500—600 m visoko nad morjem. To posestvo ima zelo ugodno lego, dobro pitno vodo in milo podnebje, ter je zato prav posebno prikladno za moderno urejen pašnik, na katerem se živina, ki pride spomladi iz hleva, prav dobro počuti in uspeva. Paša je obilna kakor na bujno rastočih travnikih, da se živina lahko poljubno napase. Živina

se nahaja sicer vedno na prostem, nudi se ji pa možnost ob slabem vremenu in v mrzlih nočeh zateči se v hleve.

Ni dobro, če živina pride takoj od suhe hlevske krme na zeleno pašo, kajti navadno dobe živali drisko, ki jih precej zdela in potem potrebujejo nekaj časa, preden se zopet opomorejo. Vsled tega naj živinorejci svojo živino, preden jo priženejo na pašnik, doma polagoma privadijo na zeleno krmo.

Pride pa tudi živina, ki le težko prenese pašo. Največkrat se to dogodi s takimi živalmi, ki še nikoli niso bile izpuščene na prosto, na pašnik. Tako živino seveda ni mogoče držati na paši, ampak se takoj opo-

zori lastnika, da jo vzame domov, kajti družba ne more prevzeti odgovornosti za tako slabo uspevajočo živino.

Vsa živina, ki pride na pašo, se začetkoma zjutraj nakrmi s suho krmo, dobrim senom, potem se šele spusti na pašo. Tako se živina polagoma privadi zeleni krmi, prebavila se počasi prilagodijo novi vrsti krmil in ta izprememba ne vpliva škodljivo na razvoj telesa.

S takim krmljenjem so bili na pašniku Ivju v zadnjih dveh letih doseženi najlepši uspehi. Živina, prignana na pašo, je pridobila v letu 1918. na dan povprečno $\frac{1}{4}$ do 1 kg na živi teži. V letu 1919., ki je bilo zelo mokrotno in mrzlo, je bil navzlic temu uspeh povprečno $\frac{1}{4}$ kg na dan. Ti uspehi nam dokazujejo, kakšne koristi imajo živinorejci od tega pašnika.

Če računimo s prirastkom živine na živi teži v dobi letne paše, pridobi posebno mlada živina, 100 do 150 kg, kar pomenja dandanes, ko je cena žive teže približno 15 K za kg, prirastek na vrednosti od 1500 K do 2250 K na glavo.

Da se lahko vedno opazuje uspevanje živine na paši, se živina takoj ob prihodu na pašo stehta in potem vsak mesec, ter se lastniki lahko vedno prepričajo o uspehu paše. Najboljši uspehi se dosežejo pri živini, ki še rase, torej pri eno- in dvoletnih živalih.

Družba sprejme na pašnik kakih 70 glav zdrave goveje živine in 100 ovac v popolno oskrbo za celo pašno dobo, t. j. od začetka maja do konci oktobra. *Pristojbina za pašo znaša 3 K za vsak kilogram žive teže, ki jo živina na paši pridobi, oziroma najmanj K 1:50 na dan, če se živina iz kateregakoli vzroka dovolj ne zredí, če je na pr. že prestara, če se sploh noče rediti ali pasti. Za ovce je določena pristojbina po 50 vinarjev na dan in glavo.*

Oni živinorejci, ki hočejo svojo živino dati na ta pašnik, naj to pismeno javijo Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, ali pa pismeno ali ustno upravniku pašnika Mihi Čerčku na Ivju pri Radečah. Prijave se sprejemajo

do 30. aprila t. l.

Dohod na pašnik Ivje je iz Radeč pri Zidanem mostu čez Njivice in Močilno, ali čez Brunek in Rudno vas ali iz Št. Janža čez Leskovec.

Ne pripuščajte telic prezgodaj k biku!

Velika napaka, ki jo delajo naši živinorejci pri plemenskih kravah, je prezgodnja pripustitev mladih telic. *Prezgodnja pripustitev telic je vzrok, da zaostajajo v razvitku in rasti, rodila ostanejo ozka in storitev pri takih kravah je običajno težka.* Če je poleg tega še telica slabo krmljena, zaostane razvoj zaroda v maternem telesu, teleta so slaba, mnogovrstnim boleznim podvržena ter za daljno rejo nesposobna. Tudi mlečnost bodoče matere je odvisna od prve zaskočitve telice. Nekateri živinorejci hočejo z zgodnjo zaskočitvijo množino mleka povečati in z zgodnjo molžo dohodke živinoreje zvišati. Drugim je ljubša pozna ubrejitve, kar ima za posledico močne, težke telice in trdijo, da take krave zamujeno množino mleka kmalu nadomestijo ter preje dosežejo višek mlečnosti. Tako n. pr. nekateri dokazujejo, da krave, zaskočene *pred 1 in $\frac{1}{4}$ letom* dosežejo višek mlečnosti šele po 5. teletu, dočim pokažejo krave, zaskočene *po 1 in $\frac{1}{4}$ letom* že po 3. teletu največjo mlečnost.

Gotovo je, da vpliva prezgodnja kakor tudi prepozna zaskočitev telic na mlečnost krav. Premočne in predebele telice, ki so pripuščene zelo pozno, so manj vredne za pleme in mlečnost; ravno tako tudi prezgodaj ubrejene telice, ki zaostanejo v rasti, se težko otelijo in poleg tega storijo slaba teleta.

Srednja pot najboljše pot. Ta pregovor je tudi tukaj na mestu. Upoštevati moramo *razvitek* posamezne živali, kakor tudi pri posameznih pasmah izrazito *zgodnjo* ali *pozno* dozorelost. Po večini izkušenih živinorejcev, se drži pravila, da ne pripuščajo telic, ki so zgodaj dozorele *pred 1 in pol letom* in one, ki so pozno dozorele *ne pred 1 in $\frac{1}{4}$ do 2 leti*. Držimo se tudi mi gori omenjene starosti.

Nekateri živinorejci se boje, da bi se telice pozneje ne ubrejile, ako so se že preje pojale in se niso pripustile. Ta bojazen živinorejcev je sicer upravičena, ampak le takrat, ko se telice vodijo šele po 2 in pol, oziroma po tretjem letu. V tem slučaju se začno telice močno debeliti in njih rodovitnost peša; pojatev je vedno redkejša in slednjič popolnoma izostane.

Da se telica obvaruje prezgodnje pojatve, je potrebno, da je njeno stojišče v hlevu kolikor mogoče oddaljeno od bika in onih krav, ki se ravno pojajo. Na pašnikih naj se, če le mogoče, pasejo telice oddeljene od druge živine.

Plemenske krave se naj po prvih teletih pripuščajo šele po preteku 2—3 mesecev po otelitvi, tako da se med tem časom zopet od poroda ukrepijo. *Takojšnja zaskočitev vpliva slabo na mlečnost*, kakor tudi na zdravstveno stanje krave.

Kakor škoduje telicam prezgodnje pripuščanje, istotako je tudi *škodljivo* spuščanje *premladih* bikcev. Teleta onih krav, ki so zaskočena po premladih bikih, so slabotna in ne kažejo pri vzreji dobrih in koristnih lastnosti v toliki meri, kakor bi bilo želeli. Gotovo je, da se dobre in koristne lastnosti onega bika bolje in sigurneje podedujejo na zarod, ki je zrel za pleme, kakor pa onega bikca, ki še ni dorasel. Posledice prezgodnjega spuščanja se kmalu pokažejo v *prehitri obrabi bika, v zaostali rasti in zarodu*, ki donaša le slaba teleta. S takim ravnanjem le nazaduje naša govedoreja.

Bik *poznodozorele* pasme se lahko spušča z 18.—20. mesecem, dočim bik *zgodnje* dozorelosti s 14. do 16. mesecem. Pred 15. mesecem naj bi se sploh ne spuščalo nobenega bika, ako se hoče imeti *dobrega* plemenjaka in *dober* zarod.

Kakšna pa je bikoreja pri nas? Junčka, ki še ni dopolnil leto, že spuščajo h kravam in se vesele dohodkov, ki ga prinaša tako mlado živinčce. Nekateri bikorejci so po vrhu tega še tako nespametni, da spuščajo tako mlade bikce *2 do 3krat*, da celo *4krat na dan*. Potem se ni treba čuditi in stavljati vprašanj na „Kmetovalca“, zakaj ostanejo krave večinoma jalove, akoravno se pojajo in so popolnoma zdrave! Vzrok jalosti si lahko poišče živinorejec sam. Bik porabi že pri drugem skoku vso plemensko silo in ne more zaploditi kesneje pripeljanih krav. Bik, ki je dosegel vori predpisano starost, naj skače *le enkrat na dan*, šele od 2. do 4. leta naj se spušča dvakrat, in sicer v daljših presledkih, najbolje zjutraj in zvečer. Večkrat pa se pripeti, da priženejo na en dan trije posestniki svoje krave k biku. V tem slučaju naj se pripusti zjutraj prvo, popoldan drugo in šele drugo jutro tretjo kravo. Ta čas pa naj se ostali dve kravi postavi v

hlev bikorejca in naj čakate do večera, oziroma do drugega jutra na zaskočitev. Pojatev traja itak 24 do 36 ur in se ni bati, da ta preide, ako krava ni takoj zaskočena.

Neožigosano naj ne ostane ravnanje onih posestnikov, ki ženejo svoje krave k onemu bikorejcu, ki manj računi skočnine. Živinorejci, ki ženejo svoje krave ure daleč k slabemu biku zato, da prihranijo 2 K, dočim imajo pred nosom prvovrstnega plemenjaka, katerega skočina pa je nekaj dražje, niso modri živinorejci, ampak nevedni in neizkušeni.

Bik naj se rabi za pleme 6 do 8 let. Po preteku te dobe postane predebel, prelen in manj plodovit. Premlad kakor tudi prestar bik oplodi prav redko, kajti pri mladem ni še prave rodilne moči, pri starem je ta že prešla.

Pri biku vpliva dobro na rodovitost tudi gibanje na prostem. Zato je zelo priporočljivo zmerno vpreganje bikov za lahke vožnje. Poleti naj se pelje bika na pašo, ki pa mora biti oddaljena od druge živine, da je ne nadleguje.

Ciril Prijatelj.

Gozdni mah - dobra stelja.

(Piše Vičanski Škerlec pri Veliki nedelji.)

Ako manjka v kmetiskem gospodarstvu stelje, potem ni dovolj gnoja, in če se živinskega gnoja pripravi v pičli meri, pešajo gotovo njive in na travnikih priraste malo mrve, pa še ta je pusta in kislá. Ne more biti drugače, ker nima kmetovalec v zadostni množini živinskega gnoja. denarja pa tudi ne, da bi si nakupil umetnih gnojil in si potemtakem pomnožil in izboljšal poljske in travniške pridelke. To čuti marsikateri posestnik, ki se žalostno ozira na gnojišče. Že star slovenski pregovor pravi: „Če se moži kmetško dekle, se mu je treba najpoprej ozreti na gnojišče.“ Če vidi tam velik kup gnoja, je znamenje, da ne bo stradala kruha. Da je gnoj najvažnejše in najbolj potrebno pri kmetiskem gospodarstvu, to vé vsak kmetovalec.

Pri nas na Spodnjem Štajerskem proti jeseni tožijo mnogi kmetovalci, da nimajo stelje. Veliko jih je, kateri so si tega pomanjkanja sami krivi; v jeseni, ko odpada listje, steljo n. pr. prodajo. Zdi se lahko miselnemu kmetu, da prodaja listje prav dobro. In ako bi ga prodal še enkrat dražje, imel bi vendarle veliko izgubo, ker sam nima dovolj stelje. Če pa stelje ni, ni gnoja, in če ni gnoja, ni kruha in debelih prašičev. Ravno tako napačno je tudi, če daje kmet listje na odsluž. Najdejo se pa tudi taki kmetški posestniki, ki ne dajejo listja nikamor, pa jim vendar primanjkuje stelje, akoravno imajo svoje gozde, v katerih imajo steljo, za katero niti ne vedo, in to je gozdni mah.

Mah v gozdu je ravno tako škodljiv, kakor na travnikih. Vredno je, da izpregovorimo o tem nekoliko več. Kjer se v gozdu na debelo nahaja mahu, tam se ne more zaroditi nobena rastlina. Večja drevesa se pa od leta do leta posekajo in porabijo, bodisi za kurjavo, ali za prodajo. Podiral jih je praded, ded, oče in sin. Sinov sin pa potemtakem nima ne drv in ne stelje.

Če imaš torej v gozdu tak mah, izruvaj ga. Imel boš dvojno korist; v gozdu se ti bodo na posečinah zasejala mlada drevesa, na katerih ti bo prirastla stelja; mah pa ti bo tudi kot stelja povečal kup gnoja. Morda porečeš: da se z mahom gnoji gozd. To je

prazna. Da, on je celo raztočim drevesom v kvar, kjer je na pedenj visok, ker solčna toplota ne more drevesnih korenin dovolj ogrevati.

Nekoč mi je starejši kmetški modrijan trdil, da je stelja iz takega mahu ničvreden gnoj, in da rase po takem gnoju na njivah takozvani kačec in druge strupene rastline. To pa ni res. V tem oziru imamo mnogi posestniki, ki s takim mahom nastiljamo, večletne izkušnje. Omeniti še moram, da je gnoj iz takega mahu veliko boljši, kakor pa listni gnoj, ker popije mah veliko več gnojnice nego listje. Potemtakem ne gre v izgubo gnojnice, ki je najboljše med vsemi gnojili, ker ima vse tri glavne redilne snovi v sebi: kalij, fosforovo kislino in dušik.

Kako si zagotovimo potrebno krmo?

Izvemši vinorodnih, so naši kraji večinoma živinorejski. Pravilen razvoj in dobičkanost živinoreje pride v poštev le tam, kjer dobiva živina dovolj dobre in tečne krme. Da se more živina le pri dobri in zadostni krmi telesno razvijati in dajati užitke v obliki mesa, mleka ali pa dela, o tem je naše kmetovalce zadostno poučila vojna doba, ko se jim je z rednimi rekvizicijami odvezemalo najpotrebnejšo živalsko kakor tudi človeško hrano. Dasiravno so danes naši hlevi dokaj izpraznjeni, vendar kmetovalci vedno tožijo, da morejo le s krmljenjem bore slame prehraniti svojo živino čez zimo. Zato seveda vsak težko pričakuje pomladi, da potem, ko trava malo ozeleni, izpusti živino na travnike in pašnike, ter jo na ta način oprosti životarjenja v hlevu. Umevno je, da živina tekom tega zimskega životarjenja znatno shujša in da se mlečnost krav zniža ali pa včasih celo preneha. Velja pač še vedno staro kmetijsko pravilo: „Krava molze pri gobcu.“ Ni se čuditi, da si s takim krmljenjem pokvarijo kmetovalci tudi plemenske živali, ki bi jih sicer, zlasti v sedanji dobi, lahko prodali za visoke denarne vsote.

Vsa napaka tiči v tem, da se naših travnikov in pašnikov sploh ne oskrbuje, temveč popolnoma prepušča samimsebi. V tem je iskati tudi dejstvo, da so pridelki s hektara naših travnikov znatno nižji, kakor pa pridelki v drugih v kmetijstvu naprednih državah.

Njive vsako leto dobro pognojimo, preorjimo in prebranjamo, ter na ta način pripravimo zemljo v godno stanje, katero je za uspevanje rastlin neobhodno potrebno. Vsaka rastlina, zlasti pa korenine pitomih rastlin potrebujejo, da ima k njim dostop tudi zrak, ker se sicer razvijejo razne škodljive talne kisline ter nastopi končno gnitje korenin. Z ozirom na to, je torej potrebno, da tudi koreninam travniških rastlin omogočimo dostop zraka, ker se sicer dobre, sladke trave ter deteljne rastline popolnoma zamore, takó da na travnikih prevladujejo le kisle trave, škodljive plevelne rastline ter mahovje. Te škodljive rastline odvezemajo zemlji hranilne snovi in vlago, sladkim travam pa poleg tega neposredno tudi še svetlobo.

Znatna gospodarska škoda, ki jo vsled tega trpi naš kmetovalec, se da preprečiti s pravilnim oskrbovanjem travnikov in pašnikov, in sicer na sledeči način:

1. Predvsem je skrbeti, da se z močvirnatih travnikov in pašnikov odpelje potom primernih jarkov ali pa drenažnih cevi preobilna vlaga, nakar omogočimo z vsakoletnim brananjem svojih travnikov dostop zraka h koreninam. S tem se omogoči pravilno delovanje korenin in razvoj za uspevanje rastlin neobhodno

potrebnih talnih bakterijev ter malih rastlinskih in živalskih organizmov t. zv. mikroorganizmov. Tem se je v prvi vrsti zahvaliti, da se v zemlji nakopičene gnojilne snovi pretvarjajo v tako obliko, da jih potem rastline potom koreninic lahko vsrkavajo. Poleg tega pa imenovani mikroorganizmi tudi fizikalno izboljšavajo zemljo s tem, da jo pripravijo v godno stanje. Po prebrananju travnikov je uravnati njih površje in odstraniti kamenje, ki sicer ovira košnjo.

2. Ker se že s skupnim pridelkom 30 q sena in otave odzame zemlji letno 46½ kg dušika, 13 kg fosforne kisline, 48 kg kalija in 29 kg apna, potem je vsekakor umevno, da bi se zemlja, ako bi se teh snovi z naravnimi, kakor tudi umetnimi gnojili ne dodalo, tekom par let popolnoma izčrpala. Zato se seveda ni čuditi, da dajejo travniki, ki se jih ne gnoji in primerno ne oskrbuje, leto za letom manjši pridelek. S pridelki zemlji odvzete snovi je torej z naravnimi in umetnimi gnojili, vsebujočimi dušik, fosforno kislino, kalij in po potrebi apno zopet vrniti.

3. Dobra travniška ruša sestoji iz majhnih, srednjih in velikih trav ter raznih deteljnih rastlin. Naravno razmnoževanje trav s poganjki tekom par let preneha in ako naj se posamezne trave ohranijo, jih je na travnik od časa do časa prisejati. Travo je pravilno kositi v dobi, ko je večina trav v cveju, kajti v tem stanju vsebujejo te rastline največ lahko prebavljivih hranilnih snovi. Ker so pri košnji trav dozorele le nizke trave, se iste pri tem že zasejejo, dočim je srednje in visoke trave od časa do časa prisejati.

Travniška semena sejemo spomladi, ali po košnji sena, ali pa po košnji otave. Ker je jarna setev vsled prebujene rasti drugih trav večkrat negotova, zato se priporoča le na travnikih, kjer ni rast manjvrednih trav prebujna. Setev po košnji sena pride v poštev v dobi, ko ima zemlja zadostno množino vlage. Najumestnejša pa je vsekakor setev travniških semen po košnji otave. Isto je seveda izvršiti čimprej, tako da ji ne škodujejo zgodnji jesenski mrazi. Doba setve kakor tudi količina semena je odvisna od podnebnih razmer, zemlje in kakovosti travniške ruše.

Če hočemo torej dvigniti vsled vojne opustošeno živinorejo in si zagotoviti njeno dobičkanost, potem je potrebno, da z umnim oskrbovanjem svojih travnikov in pašnikov skrbimo, da z njih dobimo čimvečjo količino dobre in lahko prebavne krme. Inž. Tavčar.

Sluzavost ali vlačljivost vina.

V letih, ko pridelamo bolj šibka vina, se pogosto dogaja, da postane kako vino sluznato ali vlačljivo. Tako vino je nekako mastno, teče kakor olje ali pa postane celo tako gosto kot žolica, tako da še skozi pipo težko teče. Pri tem pa je vino nekako medlega, ne ravno prijetnega okusa, ne da bi izgubilo vinski okus in duh.

Vinogradniki pravijo takemu vinu, da je „volno“ postalo, strokovnjaki pa imenujejo to vinsko bolezen *vlačljivost ali sluzavost vina*.

Vlačljiva postanejo najrajše lahka, (šibka) mlada, bela, redkokdaj pa črna vina. Vlačljiv postane pa lahko tudi vinski mošt, posebno če ne more kipeti in zelo rad tudi sadni mošt, zlasti jabolčnik.

Vlačljivost ali sluzavost vina povzročajo bakteriji in glivice, ki se redijo posebno rade na sladkorju in ga pretvarjajo v neko sluzavo tvarino (manit, dek-

stran itd.) Tako je na pr. znana glivica pod znanstvenim imenom *dematium pullulans* (čitaj *demarcium pululans*), ki tvori tzv. sluzne drože. Ta glivica živi še na trti. Spomladi, ko se trta solzi, jo najdemo na mestih, kjer se solzna voda izceja iz trtnega lesa. Že na trtnem lesu razvija neko sluzavo tvarino. Pozneje jo najdemo na listju ali grozdju trt, zlasti ob zidu, škarpah itd. Tam se redi na sladkih izmečkih trtnega kaparja, to je ščitne uši, ki živi na trtnem lesu. Od nje napadeni listi in grozdi postanejo črnkasti, kakor s sajamimi pokriti. vsled česar imenujemo to prikazen tudi *sajavost trt*. S sajevim grozdom pride glivica v mošt. V moštu ali vinu ob dostopu zraka se močno pomnoži v sluzne drože in povzroča sluzavost mošta ali vina.

Znan je dalje bakterij pod imenom *bacillus viscosus* (čitaj viskozus) vini, ki se razmnožuje zlasti ob navzočnosti sladkorja in brez dostopa zraka. Posamezni bacili se držijo skupaj in tvorijo cele vrvice, ki povzročajo, da postane vino vlačljivo. Razmnoževanje glivic in bacilov, ki povzročajo sluzavost vina, močno ovirata *alkohol* in *čreslovina* v vinu. Zato močna (nad 11° vol %), ali v večji množini čreslovino vsebujoča (trpka, zagatna, na pr. črna) vina *ne postanejo vlačljiva*.

Odvračevalna sredstva proti vlačljivosti vina so sledeča:

1. Pridelovanje močnejših vin. To je mogoče le, če sadimo trtne vrste, ki dajejo boljša vina in ki pri nas vselej lahko dozoriijo. Trgati je treba kolikor mogoče pozno, da grozdje dobro dozori, kajti le zrelo, sladko grozdje dá močno vino.

2. V letih, ko je vsled neugodnega vremena pričakovati bolj šibko vino, oziroma če imamo v vinogradu vrste, ki dajejo sploh le šibko vino, je treba, da pustimo tudi bela vina nekaj časa (24 do 48 ur) na tropu kipeti. Trop pa naj se poprej odpeclja. Pri kipenju je treba paziti, da se trop ne segreje, ker sicer vino lahko scika. V neugodnih letih se priporoča tudi *slajenje* mošta, ki se pa sme izvršiti le z uradnim dovoljenjem.

3. Ker se pasejo že omenjene, vlačljivost povzročujoče glivice in bacili v prvi vrsti na ostankih sladkorja v vinu, je treba da skrbimo že jeseni za to, da mošt dobro in gladko pokipi. To se doseže s pravilno kipelno toplino (15 do 20° C) in z dobrimi drožmi. V letih s slabim pridelkom (grozdom) se priporoča tedaj zlasti raba čistih drož. (Glej tozadevni spis: „Čiste drože in njih raba v kletarstvu“, ki se dobi pri Slov. kmetijski družbi v Ljubljani.)

4. Ker vsebuje predvsem gnilo ali drugače bolno grozdje veliko število vlačljivost ali sluznatost vina povzročujočih glivic in bacilov, je treba tako grozdje v trgatvi strogo odbirati in ga spravljati posebej. (Glej spis „Kako se pripravi iz gnilega grozdja dobro in stanovito vino“, ki se dobi pri Slov. kmet. družbi v Ljubljani.)

Zdravljenje vlačljivih vin. Vlačljivost štejemo med lahke bolezni vina, ker se da ozdraviti razmeroma lahko in brez velike škode za vino.

Vlačljivo vino pretočimo, kakor hitro spoznamo vlačljivost ali sluzavost, takoj v dobro zažveplan sod. Na vsak hl vsebine je sežgati v sodu kakih 5 gramov, to je en azbesten trak žvepla.

Najbolje je, da pretakamo vino skozi pocinjeno cedilce vrtnega zalivalnika, ki ga pritrdimo na pipo. Če je vino zelo gosto, moramo pri pretakanju raztepsti skupaj sklenjene bacile. To se zgodi, ako vino

v škafu, v katerega teče skozi pipo, stepemo in mešamo s čisto, obeljeno, brezovo metlico. Vino s tem tudi dobro prezračimo, kar škoduje zrakomrznim vlačljivost povzročujočim bacilom. Takoj pri pretakanju dodamo vinu kakih 5 do 10 gramov tanina (čreslovine) na hektoliter. Ako vsebuje vino še sladkor, je treba potem v prvi vrsti skrbeti za to, da ta sladkor pokipi, kajti drugače vino postane lahko zopet vlačljivo. Če ne poznamo po okusu ali je vino še sladko, je treba napraviti poskušnjo. Nekaj vina (1 do 2 litra) vzamemo iz soda, ga večkrat dobro prelijemo in premešamo ter postavimo iz mrzle kleti v gorko sobo. Ako vsebuje sladkor, se bo kmalu pričelo „prašiti“, to je začelo bo kipeti. To je znamenje, da ima vino še precej sladkorja v sebi, ki ga je treba s kipenjem odpraviti. V to svrhu pretočimo kakih 8 dni po prvem pretakanju vino drugič in je pri tem s pomočjo že omenjenega, na pipo pritrjenega škropilnika dobro prezračimo. Soda sedaj ne žveplamo, pač pa spravimo vino na pravilno kipelno toplino (15 do 20 °C) s tem, da nekaj vina segrejemo na ognjišču in pomešamo z ostalim vinom v sodu. Nato dodamo vinu čistih drož in skrbimo za to, da hitro dokipi. Ko se je po končanem kipenju vino nekoliko učistilo, je pretočimo v zažveplan sod. Če je vino šibko, mu pri tem z uspehom lahko dodamo nekaj špirta. Po vinskem zakonu se sme dodati 1 % finega, čistega špirta, to je 1 liter na hektoliter.

Najbolj enostavno in najbolj zanesljivo je pa zdravljenje vlačljivega vina s pomočjo *pasteriziranja*. Ker je pa k temu treba posebnega stroja, ki je malokje na razpolago, ga omenjam šele v zadnji vrsti.

Vino se segreje s pomočjo pasterizacijskega stroja na 62° do 65° C in se zopet ohladi na 15° do 20° C, ne da bi prišlo z zrakom v dotiko.

Ako vsebuje vino še sladkor, se mu dodane na to čistih drož, da dokipi. Po končanem kipenju se vino filtrira in napolni v zmerno zažveplan sod. Pasterizirano in filtrirano vino je očiščeno vseh škodljivih glivic in se ne more več pokvariti, ako je z nečistim orodjem ali nečisto posodo zopet ne okužimo.

Behuslav Skalický,
vinarski nadzornik v Novem mestu.

Pedic na trtah.

Že od obnovljenja naših vinogradov sem napada redno vsako spomlad naše trte gosenice metulja *pedičarja* nemški „Zackenstriemenspanner“ ali „Rhombenspanner“ latinski „Boarmia gemmaria“. To je siv metulj, do 4 cm širok čez razpeta krila, ki so kaj lepo okrašena s temnosivimi roglastimi trakovi. Gosenice se posamič pojavijo ob toplem vremenu, kakor n. pr. letos, že marca, sicer pa navadno v začetku aprila, torej v času, ko začne trsje gnati. So temnosive ali rjavosive barve še s temnejšimi progami in do pičice enake staremu suhemu lesu, zato je gosenico prav težko najti. Gosenice objedajo rodne oči po trsju in ker so, kakor vse gosenice, zelo požrešne, more ena sama gosenica oklesiti do golega 2—4 in še več trsov. Ni čuda, da je potem toliko jalovega trsja po vinogradih. Dorasla gosenica je 4—5 cm dolga in debela pa skoraj kakor enoletna mladika jablane (cepič). Spusti se na zemljo in se v zemlji izpremeni v svetlo-rjavo do 2 cm dolgo bubo, iz katere zleti čez nekaj

tednov gotov metulj. Metulji letaio menda samo ponoči, kajti podnevi sem dozdaj zapazil samo 2 metulja, a še teh dveh nisem mogel ujeti, ker sem bil brez vsake priprave, metulja pa sta bila kaj plaha. Po sparjenju odlože samice svoja jajčeca posamez na trsje. Avgusta ali septembra se izvale iz teh majhne gosenice, ki sedaj ne napravijo nikake škode. Do jeseni postanejo do 1½ cm dolge ter si za zimo poiščejo kak varen in miren kotiček, bodisi špranjo na trsovem kolu, na trsu samem, ali na brajdnih stebrih in rantah. Topli pomladni žarki gosenice zopet privabijo k novemu življenju. (Meseca januarja, ko je bilo vse belo, sem jo nekoč našel, da se je grela na solncu na brajdnj ranti.)

Prepričal sem se, da te gosenice prenašajo brez škode precej hud mraz. Ponoči od 13. na 14. aprila 1913 nastopi mraz — 5° R je tukaj uničil vse trsje, orehe, marelice itd., a gosenic ni uničil. Hodeč drugi dan po mrazu po vinogradu sem videl na posmojenem trsju čisto zdrave in nepoškodovane gosenice.

Iz tega se da sklepati, da najbrže tudi hud zimski mraz v njihovih skrivališčih gosenicam ne more do živga, saj nastopajo vsikdar tudi po hudih in ostrih zimah, kakor so bile 1906./07, ali 1914./15.

Kakor že dokaj let opazujem, se ta škodljivec pojavlja leto za letom v večji množini po tukajšnjih vinogradih — če tudi po Dolenjskem ne vem — samo štajersko Posavje je njegovo torišče, kolikor je meni dozdaj znano — in ker ga le s pobiranjem gosenic zamoremo uspešno uničevati, menda mi nihče ne bo zameril, ako širšo javnost in strokovnjake opozorim tem potom nanj.

V koliki méri nastopa tukaj ta škodljivec, kaže rezultat pobiranja po šolskih otrokih, kjer je leta 1914. nabralo okoli 30 otrok v eni uri v 3 orale velikem vinogradu do 70 gosenic. Koliko jih pa še našli niso!

Pri tej priliki še pripomnim, da precej dobro podobno metulja in popis metulja najdemo v knjigi „Ew. H. Rübsaamen: Die wichtigsten deutschen Rebenschädlinge und Rebennütlinge. Deutsches Verlagshaus Bong & Co., Berlin, Leipzig, Stuttgart, Wien.“

Jakob Medved, Pišce.

Opomba uredništva. Imenovani *pedic* ali *mera*, kakor ga imenujejo na Primorskem, je opisan tudi v knjigi „Babo u. Mach, Handbuch des Weinbaues und Kellerwirtschaft“ na strani 1017. Ta škodljivec nastopa navadno na kovačnjaku ali kozjih parkeljčkih. Napada pa tudi divjo trto, bršljan, jabolka, hruške, češnje, marelice in črešnje. Pokončuje se ga le z obiranjem gosenic in uničevanjem. Drugih pripomočkov dosedaj ni znanih. Pozivljejo se vinorejski strokovnjaki in vinogradniki, da poročajo, v koliko je ta škodljivec razširjen po vinogradih v Sloveniji. Naprošajo se tudi, da naznanijo ime tega škodljivca, kakor ga pač imenujejo v posameznih okrajih.

Pomladansko obdelovanje zemlje.

Dobro obdelovanje zemlje je obenem tudi nekako gnojenje; kajti ono rastlinam odpira nove, prej nedostopne vire hranilnih snovi in vpliva na njih ugodno razkrajanje, oziroma raztapljanje, ter na pravšno množino zraka, toplote in vlage v zemlji.

Največ časa za temeljito obdelovanje je pač pred zimo in zato bi morali ta čas porabiti, da že takrat polje za pomladansko setev kolikor mogoče pripravimo.

Oranje pred zimo je tudi samonasebi več vredno, ker zimski mraz pospešuje razkrajanje mrtvice ter jo

dela rodovitno. Če smo obenem jeseni podorali gnoj, se je ta čez zimo toliko razkrojil, da lahko na pomladanske setve takoj učinkuje, obenem pa se je tudi zemlja toliko sesedla, da imajo rastline za rast primernejša tla.

Če je pa vsled nalivov ali vsled vetrov jeseni preorana zemlja zopet strjena, tedaj seveda ne smemo opustiti preoranja spomladi.

Peščene zemlje v splošnem ni orati spomladi, ker moramo pri taki zemlji vedno varčevati z zimsko vlago, ki je zemlja vsled preobračanja lahko veliko izgubi.

Če pa vendarle orjemo spomladi, tedaj storimo to nekoliko pred setvijo, zlasti, če sejemo jaro žito, zato, da pride seme v že nekoliko sesedlo zemljo in dobi tako za poznejšo rast trdnejša tla.

Dobro pa porabimo spomladi brano na njivah kakor na travnikih. Brana posebno dobro služi na mokrih tleh, kjer se zbira v zemlji toliko vlage, ki brani zraku pristop v zemljo. Vsled pomanjkanja zraka začno korenine v zemlji trohneti, sirove sprsteninske kisline neovirano učinkujejo in povzročajo, da se na travnikih udomačijo mahovi, lišaji in kisle trave, ki spodrivajo žlahtne rastline. Brana odpre zemljo, da more zrak do nje.

Za žitna polja pa bodi hrana redno to, kar je motika za krompir in koruzo! Brananje uničuje plevel in rahlja zemljo okoli rastlin, korenine se močneje razrasejo in sprejemajo tako več hrane.

Z brano sicer tudi drobimo kepe, a za prav težke grude včasih ne zadostuje. Tu je treba bodičastega valjarja, takozv. ježa. Vselej pa tudi tega ne kaže rabiti, n. pr. če je pretežka zemlja, bi jo utegnil valjar še bolj silačiti in zbiti. Zato je v takem slučaju najbolje, če zorano zemljo najprej zgladimo z narobe obrnjeno brano in jo potem z brano pravilno povlečemo.

Valjar zavlečene setve tudi dobro vtisne v zemljo in pritisne od mraza dvignjeno ozimino, ki se tako zopet nekoliko ukrepi. Z valjarjem je tudi valjati setve na prerahljih tleh, da se kreko ukoreninijo in pozneje ne polegajo.

Branati, valjati in orati se nikakor ne sme po mokrih tleh, razen, če so jako peščena, drugače premokra tla z obdelovanjem takorekoč zazidujemo. Na taki zemlji zstaja voda, je nepropustna za zrak, rastlina ne more prav vskliti in v tleh razširjati svojih korenin. Taka zemlja se kmalu ne popravi. F. K.

Katere prasičke bomo odbrali za pleme?

Za pleme prasičev je najbolje odbirati praseta iz poletnega gnezda, ki se ob toplem vremenu uspešno razvijajo in do zime ravno prav utrdijo. Prasci pomladanske storitve so rodovitnejši, krepkejši in veliko bolj odporni različnim boleznim, kakor pa oni iz jesenskih gnezd. Vendar pa se ne sme spomladanskih pujskov kar od kraja odbirati za pleme. Tudi izmed teh se mora izbrati najlepše in najmočnejše.

Z dvema ali tremi meseci je treba mlade prasičke kopiti (rezati); v tem času se mora že vsak kmetovalec odločiti, katere prasičke bo pustil za pleme. Ker je odbiranje precej težavno, zato naj ne bo neomenjeno nekaj navodil v tem oziroma.

Za razplodbo namenjeni merjaški morajo biti vesele in žive narave, bistrega in jasnega očesa. Život naj bo dolg, okrogel, povit in stegnen. Prsi

so najboljše široke in obilne; hrbet in križ naj bosta po možnosti ravna in tudi precej široka. Noge so prave one, ki so trdne in daleč narazen stoječe, ker je to dobro znamenje, da postane truplo obilno in zarodno.

Kateri pujski so najjačji, lahko vsakdo opazuje pri sesanju. Najživahnejši in najmočnejši se polaste prvih in srednjih seskov, slabejše pa odrinejo k zadnjim, ki dajejo manj mleka. Pozneje se pujski držijo točno in redno tistih seskov, iz katerih so prvič sesali.

Pri svinjicah ne pozabite izbirati one, ki imajo vsaj po 10 seskov; če pa jih je več kakor 10, je pa še bolje.

Boljši so pujski 2. ali 3. storitve; oni prve so nekoliko slabejši in manj vredni za pleme. Mladiči onih svinj, ki so sprasile pri vsakem porodu večje število pujskov, so za pleme bolj cenjeni, kakor pa oni, ki izvirajo od manj plodnih svinj.

Dolgost sesanja je za nadaljnjo razvijanje mladicev zelo velike važnosti. Oni prasički, ki ostanejo dolgo časa pod seski, so trdnejši, močnejši in zdravejši, kakor pa oni, ki se prehitro odstavijo. Za pleme odbrani pujski naj sesajo vsaj 7—8 tednov. Ako se začne svinja proti koncu tega časa bukati (pojati), tedaj moramo prasičke odstaviti, ker se materno mleko za časa bukanja tako izpremeni, da utegne pujskom škodovati. V tem primeru jih moramo napajati s kravjim mlekom.

Prevažno za dobro uspevanje mladih pujskov je večkratno spuščanje mladicev na prosto. Za pleme odločeni prasiči naj bodo veliko na prostem, kajti gibanje v svežem zraku jim utrdi in ojači telo ter ohranja zdravje. Dati jim je tudi prilika, da morejo riti v prsti in iskati živeža. To je zdravo in potrebno tudi za zobe.

Ko so po tri mesece stari, naj se ločijo merjaški od svinjic, to pa zato, da se bukanje prezgodaj ne obudi.

Ciril Prijatelj.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko gospodarska vprašanja, ki dohajajo na Slov. kmetijsko društvo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“ se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znakka za odgovor. Odgovarja se edino le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natigne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko gospodarsko vprašanje, mora priložiti znakko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisma priložena. K v znakkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje dlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 31. Moja triletna žrebica se ne poja, dasiravno sem jo peljal že trikrat k žrebcu. Prosim navodila, kako naj ravnam s kobilo, ki se ne poja? (I. K. v Sv. M.)

Odgovor: Po naukih umne konjereje se ne sme kobile pripuščati k žrebcu pred dovršenim četrtem letom; le težke in zgodaj dozorele žrebice se pripuščajo s 3 in pol letom. Da se Vaša komaj triletna žrebica še ne poja, je popolnoma naravno, ker še ni dovolj razvit, oziroma dozorel jajčnik. Kdor pripušča premlado kobilo k žrebcu, ta zapravlja njeno moč ter skrbi za slaba žrebeta. Prezgodaj ubrejene kobile imajo malo mleka in postanejo že z 11. ali 12. letom za pleme nesposobne. Svetujemo Vam, da počakate vsaj še pol leta s pripuščanjem kobile. V slučaju pa, da bi se po tem času kobila ne hotela pojati,

so vzroki lahko različni; tako n. pr. so lahko kriva nezadostno razvita spolovila, premajhna ali zarasla rodila, izrastki v maternici, nepopolno razviti jajčniki, dalje zaprtje materničnega vratu, vnetje maternice, kužni izpuščaji na maternici itd., katere bolezni pa lahko ozdravi le skušen živinozdravnik. Vzroki jalosti so pa lahko tudi obča telesna slabost po prestani bolezni, preslaba in netečna krma in nezdravi zatohli hlevi. Sredstva, ki silijo k pojanju, Vam priporočamo sledeča: večkratno pripuščanje k žrebcu, tečna krma, pokladanje zdrobljenih in osoljenih konopelj, leče, prazenega in osoljenega ovsa. Nekateri konjerejci priporočajo črno vino in kurja jajca. Drugi hvalijo tudi kumino (kimel). Voda, v kateri se je namakal cimet, naj bi bilo tudi dobro sredstvo. Za obuditev pojatnosti priporočajo slednjič *vranje oko*, to je rastlina, ki se dobiva v lekarnah pod imenom »*paris quadrifolia*«. Rastlina rase po vlažnih in senčnatih gozdih. Trga se jo preden cvete. 5—6 vranjih očes z listjem in stebelcem se nadrobno zreže in pomeša med pokladano pičo. Ako se kobila v teku 3 dni ne poja, treba je to sredstvo še enkrat ponoviti. Vranje oko je sicer strupena rastlina, a kobili ne bo škodovala, ako se je naenkrat več ne pokrmi kakor 5—6 rastlin. P—j.

Vprašanje 32. Ali je mogoče kuhati žganje iz žita v kotlih, katere imamo pri nas na kmetih za kuhanje žganja iz tropin? (I. K. v D. K.)

Odgovor: Kotli, katere imate za kuhanje žganja iz tropin, niso pripravljeni za kuhanje žganja iz žita, pač pa je treba za to posebne priprave, katere imajo samo v tvornicah, kjer kuhajo žganje iz žita. Treba je za to posebnih namakalnih korit, kjer se žito namoči in pusti, da sklije, pri čemer se škrob pri 65° toplote izpremeni v sladkor. Tako žito se na za to pripravljenih podih osuši, potem na debelo zmelje in mu je dodati drož. Drože izpremenijo sladkor v alkohol in potem se šele lahko prekuha v žganje. Zaradi pomanjkanja primernih naprav se to delo ne more vršiti v domačem gospodinjstvu. Vsekakor Vam tega ne svetujemo delati, ker je to prepovedano in ker bi bili stroški tako veliki, da bi se taka naprava žganja ne izplačala. S.

Vprašanje 33. Imam kobilo, ki jo poleti silno napada in muči razna mrčes, tako, da se naredijo rane, ki se potem gnojijo. Ali je kakšno sredstvo, da preprečim napade mrčesa na kobilo? (K. M. v B.)

Odgovor: Sredstva, ki obvarujejo poleti napade mrčesa na konje, Vam priporočamo sledeče: Kreolinovo mazilo, ki se pripravi iz 15 g kreolina in 50 g svinjske masti. S tem mazilom namažite opremo konja in one dele trupla, katere najbolj napadajo muhe. Ako v lekarni ne dobite kreolina, Vam svetujemo raztopino karbolne kisline, in sicer raztopite 10 delov karbolne kisline v 200 delih vode. S to raztopino umivajte konja po mrčesu napadenih krajih. Uspešno je tudi umivanje z raztopino 10 g naftalina v 200 g vode, kateri raztopini prilijte malo alkohola (špirita ali žganja). Ako je konj že močno opikan in se naredijo gnojne rane, mažite z mazilom, ki ga pripravite iz 0,5 g jodoforma, 2 g skrobove moke in 3 g tanina. Mrčes se potem ogiblje tako namazanih krajev in gnojne jamice se kmalu zacelijo. Vsa omenjena zdravila lahko dobite v lekarni in je najbolje, da Vam jih pripravi lekarnar. P—j.

Vprašanje 34. V »Domoljubu« sem čital, da je deteljno seme pri kmetijski družbi po 50 K/kg. Tukajšnja podružnica pa ga prodaja po 69 K za kg. Po kakšni ceni je družba oddajala deteljno seme podružnicam? (F. K. v Št. I.)

Odgovor: Kmetijska družba je že v jeseni minulega leta skušala dobaviti deteljno seme v večji množini, toda to se ji ni posrečilo, ker je bilo vsled slabe letine povsod pomanjkanje tega blaga. Naposled je bila navezana na tukajšnje trgovce, ki so pa imeli le majhne količine deteljnega semena, katerim ga je plačevala po 63 K za kg. Oddajala ga je podružnicam in udom po 65 K. Naravno je, da so ga te morale oddajati dražje, da krjejo stroške za vreče, raztehtanje in za druge stroške. Cena 69 K za kg pri razdeljevalnicah nikakor ni pretirana, ampak še celo zelo skromna. Kar piše »Domoljub«, ni merodajno za ude, kajti edino glasilo družbe je »Kmetovalec«, katerega se naj udje poslužujejo pri presojevanju cen.

Vprašanje 35. Ali je kutina dobra podlaga za hruškino drevje? (A. U., S. p. K.)

Odgovor: Kutina služi za podlago, na katero cepimo žlahtne hruške, namesto na hruškin divjak. Na kutino cepljena hruška kaže vobče šibkejšo rast in večjo rodovitost, kakor cepljena na divjaku. Zato uporabljamo kutino za podlago pritličnim hruškam majhnih oblik. Za visoka debla se pa uporablja hruškin divjak. Preje pa preiščite in preudarite kakšna je zemlja, ker potrebuje kutina močno in dovolj vlažno zemljo. Vse vrste hrušk pa ne uspevajo na kutini. Dr. Jules Guyot, Viljem Kristovka, triumf iz Viena, Boskova steklenka, bela jesenska maslenka, zimska dekanka, kongresovka, Marija Luiza, grumbkovska maslenka na kutini slabo ali sploh ne uspevajo. Za te se rabi tudi hruškin divjak kot podlaga. S.

Odgovor: 36. Imam sadjevec, ki se noče učistiti in je bolj belkastorumen motne barve. Kako se učisti moten sadjevec? (A. D. v S.)

Odgovor: Da se sadjevec ne učisti, je večinoma ta vzrok, ker zaradi prehladne toplote v jeseni sadjevec popolnoma ne pokipi in se nahaja v njem še sluzni sladkor. Da začne nanovo kipeti, mu je treba dodati dovolj močnih kvasnih glivic. Če je mošt pravilno pokipel in se še ne učisti, potem najbrže povzroča motnost prevelika množina sluznatih beljakovin in pomanjkanje čreslovine v moštu. Dodati je treba čreslovine, ki sluznato beljakovino zakrknje, da se vsede na dno in potegne s seboj ves kalež. Včasih tudi kaka bolezen zavira čiščenje, potem pa ne preostane drugega, kakor ga umetno čistiti. Najboljša za čiščenje sadjevca je želatina, katero se dobi v drogerijah. Kako se mošt ali vino umetno čisti, najdete obširno v navodilu, ki ga dobite pri naši družbi. S.

POROČILA IN OBJAVE PODRUŽNIC.

Vsem podružnicam in dopisnikom „Kmetovalca“.

Ker zahteva tisk in razpošiljanje »Kmetovalca«, ki izhaja že v 28.000 izvodih, več dni, se naprošajo vse podružnice in dopisniki, da določijo vabila na podružnične občne zbornice kakor tudi vse dopise, ki naj bodo objavljeni v »Kmetovalcu«, vsaj deset dni pred izidom lista, torej vsaj do 5. ali do 20. vsakega meseca.

Le na tak način bo omogočeno, da dobe udje list pravočasno, t. j. do 15. ali do konci meseca v roke. S tem bodo tudi odpravljena marsikatera zakasnela dostavljanja lista, vsled katerih se občni zbori ne morejo vršiti na dan, kakor je bilo objavljeno v listu.

Uredništvo.

Vabila

k občnim zborom podružnic Slov. kmet. družbe:

Št. Jur ob juž. žel.

v nedeljo, 2. maja ob devetih v ljudski šoli.

Spored: 1. Volitev delegatov za občni zbor Slov. kmetijske družbe; 2. predavanje o vinarstvu; 3. predavanje o čebelarstvu.

Načelnništvo.

Mestinje — Sv. Peter

v nedeljo, 25. aprila t. l. ob štirih popoldne v prostorih tajnika Florjana Verka v Mestinjah.

Spored: 1. Poročilo tajnika in blagajnika; 2. volitev novega odbora in delegatov; 3. predavanje tajnika Slov. kmetijske družbe g. inž. Laha. Mihael Gobec, predsednik.

Ivanjkovci

v nedeljo, 25. aprila t. l. ob osmih zjutraj v šoli pri Svetinjah.

Spored: 1. Poročilo o delovanju v letu 1919; 2. računsko poročilo; 3. volitev računskih pregledovalcev; 4. odobritev računov; 5. poučno predavanje; 6. slučajnosti.

Lovro Petovar, načelnik.

Dobráva pri Kropi

v nedeljo, 25. aprila 1920 v tamošnji šoli po popoldanski službi božji.

Spored: 1. Volitev treh delegatov; 2. slučajnosti; 3. predavanje strokovnjaka Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani.

Načelnništvo.

Ljutomer

25. aprila t. l. ob enajstih dopoldne v meščanski šoli v Ljutomeru.

Spored: 1. Poročilo načelnštva; 2. volitev delegatov za glavni občni zbor družbe; 3. volitev enega odbornika namesto pok. g. Pušenjaka; 4. slučajnosti.

Načelnništvo.

Pesnica in Jarenina

v nedeljo 2. maja t. l. ob poldevetih v šoli v Jarenini.

Spored: 1. Določitev meja podružnicama po občinah, oziroma obeh podružnic spojitve v eno; 2. morebitna volitev novega odbora; 3. morebitna volitev delegatov; 4. slučajnosti.

Vrh pri Vinici

v nedeljo, 2. maja t. l. ob treh popoldne v občinski pisarni na Vrhu.

Spored: 1. Poročilo načelnštva; 2. pregled računov za l. 1919; 3. volitev načelnštva; 4. volitev odposlancev k družbenemu občnemu zboru; 5. slučajnosti.

Matej Špehar, načelnik.

Splošna opomba: Če kak občni zbor ob določenem času ne bo sklepčen, vršil se bo pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

KMETIJSKE NOVICE.

Dušik je snov, ki je v spojinu z drugimi prvinami najvažnejša za smodnik, kateri je tekom vojne dobe zahteval veliko človeških žrtev, na drugi strani pa je zopet dušik predpogoj življenja, kajti on je najvažnejša, najcenejša in za uspevanje rastlin neobhodno potrebna rastlinska hranilna prvina. Na podlagi kemičnih poiskusov, se je do nedavno smatralo dušik kot plinasto prvino, torej kot temeljno snov, ki se dalje ne razkaja in tudi ne izpreminja v druge kemične snovi. Angleškemu kemiku Rutherfordu pa se je posrečilo na podlagi raznih poizkusov dognati, da se iz dušika, na katerega učinkujejo žarki radija, izločuje snov, ki ima vse lastnosti vodika.

(Vodik tvori v spojinu s kisikom vodo.) Na podlagi svojih poiskusov domneva Rutherford, da dušik ni prvina, torej enotna snov, temveč da sestoji iz plinov helija in vodika. (*Chemické Listy*, Praha 1920.) T.

Octu (jesihu) se primešajo, zlasti v nekaterih mestih, po brezvestnih trgovcih razne človeškemu zdravju vsekakor zelo škodljive snovi. Na kemičnem preiskovališču za živila v Pragi se je dognalo, da se primešava octu, kot delno nadomestilo očetne kisline mravljinčna kislina. Vsled tega se seveda ni čuditi, ako se po zaužitju takega octa pojavljajo razni črevesni katarji in driska. Ker je neposredno dokazanje mravljinčne kisline v octu kemičnim potom zelo težavno in dolgotrajno, se je izdelal v kemičnem oddelku češke univerze kratek in enostaven način dokazanja te spojine (Refraktometrična metoda), na podlagi katerega se bo prišlo na sled marsikaterim goljufijam. (*Chemické Listy*, Praha 1920.) T.

Sušenje mesa. Sušenje mesa po načinu Madera na zavodu za konzerviranje mesa v Stuttgartu, se vsled velikih tozadevnih stroškov ni obneslo. Krajši, enostavnejši in cenejši način za sušenje mesa, ki vzbuja v strokovnih krogih veliko zanimanje, so izumili Amerikanci. Goveje ali pa drugo meso se najprej razreže v podolgaste rezke (kosti, tolšča in kite se pred sušenjem odstranijo) ter suši v brezračnem prostoru kakih deset ur. S tem se uničijo vsi zaredki gnilobnih bakterijev, tako da se tako meso ohrani dolgo časa tudi pri višji toploti. Omeniti je, da se kemična sestavina in zunanost mesa vsled sušenja ne izpremeni. Na isti način se lahko suše tudi ribe, ki se jih pred sušenjem razpolovi ter na to suši 4—6 ur. Tako konzerviranje mesa je za bodočnost gotovo velikega pomena. (*Das technische Blatt* 1920, št. 6.)

Št. Jurij ob juž. žel. Pri seji dne 28. marca t. l. je sklenil polnoštevilno zbrani odbor tukajšnje kmetijske podružnice izreči gospodu Ivanu Brežniku, posestniku in trgovcu, tukaj, javno zahvalo za požrtvovalnost pri prevzemanju in razdelitvi blaga za podružnične ude. To mu naj bo v zadoščenje za obrekovanje, da išče preveč dobička, medtem ko je dobiček v resnici zelo malenkosten, da, večkrat celo izguba.

Podružnica slov. kmet. družbe Št. Jurij ob juž. žel.

Nakup plemenskih bikov. Kmetijsko poverjeništvu v Ljubljani namerava še to pomlad kupiti od domačih živinorejcev nekaj mladih bikcev, ki se bodo na paši vzredili in pozneje kot za rabo godni plemenjaki oddajali za pleme. V poštev pridejo bikci od 6 do 16 mesecev, ki izvirajo od dobrih mlečnih krav in pripadajo kaki v Sloveniji priznani pasmi. Živinorejci, ki imajo take živali za oddajo, naj iste takoj ponudijo poverjeništvu za kmetijsko v Ljubljani. Zadostuje dopisnica, ki se n. pr. glasi: J. J., posestnik v J., h. št. . . ., občina, imam . . . mesecev starega bikca pasme naprodaj.

Ponudniki in kupci plemenske živine.

(Pod tem naslovom Slovenska kmetijska družba odslej naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri vojni plemensko živino prodali in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, a čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglasiti je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasilec natančno priloži svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število itd.)

Naprodaj so:

Bika, montafonca, 23 mesecev starega in dve telci breji, tri leta stari montafonki proda Ivan Sinkovič, posestnik, Ambrus št. 12, p. Zagradec-Fužine, Dolenjsko.

METOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto.
Posamezna številka stane 80 v.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na 1/2 strani 300 K, na 1/4 strani 150 K, na 1/8 strani 100 K, na 1/16 strani 50 K in na 1/32 strani 25 K. Udom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 2 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovaleca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 7. Ljubljana, 15. aprila 1920. Letnik XXXVII.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 40 vrnitev v časopis ali znanstveni, sicer se naznanila ne objavijo.
Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Zenske zmešane lase kupuje po najvišji ceni Martin Pleteraki, Cerklje. 15

Najboljše apno ima vedno naprodaj apnenica J. Taufer, Zagorje ob Savi. 50

Malinske kamne, sekane iz najboljše bele, ostre skale, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pisarno garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 60

I vagon lepih smrekovih kolov za vino-grad v debelosti 5-7 cm, dolge 4-8 metrov proda za ceno po dogovoru, Josip Žužek, Velike Lašce. 77

Kosilni stroj Mac Cormick s štirimi noži in rezervnimi noži, proda posestvo Liedenhof, p. Gornja sv. Kungota, 83

Grahoro in grah za setev se dobi v trgovini s semenem Sever & komp, Ljubljana, Wolfova ulica 12. 92

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vskovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj kako tu ublažujejo bolečine in utrujeno telo masne s Fellerjevim pravih Fliza-Fluidom! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 36 K. —

Potrebujemo bi odvajajoče, želodce okrepujoče sredstvo? Poslužite se le Fellerjevih pravih Fliza kroglic, 6 škatlic 18 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elzatr g. št. 287, Hrvatska. 20 F

Štirikolno brizgalnico in nekaj celi rabi Gasilno društvo v Mleebah pri Lescah. Katero društvo ima omenjene stvari na prodaj naj blagovoli naznaniti z ceno zgoraj omenjenemu društvu. 120

Sušilnica za hmelj se proda pri Jos. Škrlep-u, Malavas 5, p. Ježica pri Ljubljani. 121

Strešne opeke 2000 komadov in psa angleške pasme prodam. Jarc Alojzij, Črna vas 10, Ljubljana. 122

Sveže repe odda večjo množino Valentin Babnik, Zg. Siška 32. 123

Dobrega sena imam na prodaj 4000 kg. Cena po dogovoru. Anton Nose, Podtabor - Struša - Dobrenolita. 124

Vabilo

21. redni občni zbor

Kmet. društva v Boh. Srednji vasi,

bo vrši

v društvenih prostorih popoldan.

RED:

obrenje zapisnika •
oru. 2. Poročilo nadzorstva. 4. Po-
red. 1919. 5. Volitev
emba pravil (§ 40).

ovčje volne. Dopise z navedbo razpolagajoče množine volne je nasloviti: Alojzij Jan, Gorje - Bred. 127

ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor na istem mestu z istim dnevnim redom ne glede na število navzočih članov. Odbor.

Občni zbor

hranilnice in posojilnice v Srednji vasi

se vrši

v nedeljo, 25. aprila 1920 ob 15. uri
v uradnem prostoru.

VZPORED:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorništa.
3. Odobritev letnega zaključka za l. 1919.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo

občnemu zboru
kmetijske gospodarske zadruga
v St. Vidu nad Ljubljano,

ki se vrši

dne 25. aprila t. l. ob 3. uri pop.
pri gosp. Anton Štrukelju na Trati.

DNEVNI RED:

1. Poročilo odbora.
2. Poročilo nadzornika.
3. Slučajnosti.

Št. Vid nad Ljubljano, dne 26. marca 1920.

Odbor.

Najmodernejšje oblike

lastnega izdelka za gospode in
dečke, tu- in inozemsko

manufakturno in modno blago

razpošilja (16)

Prva kranjska razpošiljalnica

SCHWAB & BIZJAK

Ljubljana, Dvorni trg

Pod Narodno kavarno.

Razpis službe.

Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se razpisuje mesto opravnikar s prejemki državnih poduradnikov, prostim stanovanjem, ter deputatom letnih 4 m³ drv če je samec, 8 m³ če je oženjen 6 (ozir 16) l petroleja, pravico do 100 (150) l vina po polovični dnevni ceni, ter drugih pridelkov za lastno porabo po dnevnih cenah s 25% popusta. Prosilec mora biti absovent kake kmetijske šole ter imeti zadostno praktičnih izkušenj, da more opravljati službo kot praktični navoditelj za delo v poljedelstvu in živinoreji. Pravilno opremljene prošnje je vložiti do 15. aprila t. l. pri podpisanim ravnateljstvu. (41)

Ravnateljstvo vinarske in sadjarske šole v Mariboru.

Primečaj krmi Mastin!

Enkrat na teden primečaj krmi pest praška Mastin. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmlila, pa se primeša dvakrat. Dietetični prašek Mastin je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat polkusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prasica ali veľa.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 20-50 poštne prostu na dom. (14)

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Pri živini uniči garje. 1 lonček po pošti K 10-50.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven rotovža.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registovana zadruga z neomejeno zavzgo
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti šte. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **3%** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

*Sprejema tudi vloge v tekočem računu v novci s čekovnim prometom
tve fih obrestuje od dne vloge do dne doiga.*

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.100.000 kron.

Rogaška slatina

Tempei vrelec:

Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje.

Stryia vrelec:

Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku. Proti boleznim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.

Donali vrelec:

Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd.

Rogaška slatina

je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalično-sa-
liničnih rudninsko-kislih slatin najbogatejša na
ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša
krepčilna in oživljajoča pijača; obenem pa tudi
najboljše sredstvo s katerim se obvaruje v mrzlih
krajih smrtice. (1)

Rogaška slatina

je najboljša namizna in mineralna voda, katere
ni nima nikdar slaboga okusa ali duha. : :

Osnovni čisto domači kapital pol-
noma vplačan

u zlatu din. 2.500.000.—

Rezervni fondii po knjiženju

u zlatu din. 9.885.283.—

Današnja vrednost rezervnih fon-
dov iznaša preko

v zlatu dinarjev

: 20.000.000

Bančni zavarovalni zavod

Beogradska Zadruga A. D.

osnovana 1882. leta

Centr.

palaca) vogal Ka-
čke ulice.

hurje in Prek-

Najstarejša in prva domača usta-
nova za zavarovanje. Izplačala je
do konca septembra 1919.:

v življenjskem odseku:

-- din. 3.220.546.46 --

v požarnem odseku:

-- din. 850.129.84 --

v odseku nesrečnih slučajev:

--- din. 42.949.35 ---

Filiale: Zagreb, ... osnutku v Sarajevu, Ljubljana, ... vsem Sadu. — Glavna zastopništva po županijah.

Osnovana 1882. leta od prvih narodnih ljudi. Današnja uprava je v rokah najodličnejših predstavnikov našega na-
roda. Predsednik je g. Luka Celovč, trgovec in veliki borec za naše narodno ujedinjenje. Člani upravnega odbora so:
gg. Ljuba Davidovič, predsednik ministrstva, Kosta Stojanovič, minister na razpoloženju sedaj vladni delegat na mirovni
konferenci, Obrad Blagojevič, advokat, Mihajlo Marjanovič, podpredsednik občine beogradske, Todor Gjurič, trgovec in
Vlada Marinković, trgovec. Člani nadzornega odbora so: Todor Mijailinovič, veletržec, Kosta Glavinč, bivši minister
a sedaj komisar privilegovane Narodne banke, dr. Bogdan Gavrilović, profesor univerze, dr. Nikola Vulič, profesor univerze,
in Živojin Paunović, trgovec. (31)

Vrednosti rezervnih fondov sestojijo iz: akcij privilegovane Narodne banke za kraljestvo SHS, državne rente in obveznice; lastne
palace v ulici Karadjodjevi, Hercegovački, Zvornički, od kojih je v eni največji in najmodernejši hotel „Bristol“; veliko nepre-
mično imetje na Kazališnem trgu v Beogradu; hotel „Sloboda“ v Skoplju; lastna tvornica stekla v Paraćinu — vse to
reprezentira današnja prednost preko

20.000.000 dinarjev v zlatu ali preko 150.000.000— kron.

Bavi se stemile zavarovanji: zavarovanja proti škodam požara in strele (zgradeb, pohištva, štacunskega blaga,
stavnega materijala in lesa, vseh industrijskih podjetij kakor žag tvornic, mlinov, in obče vsa zavarovanja te vrste);
življenjska zavarovanja in to: za slučaj smrti in doživetja, dote ženski a kapitala možki deci, razna kombinovana za-
varovanja; zavarovanja proti nezgodam ali nesrečnim slučajem, kakor: pri poedinah ali korporacijah pri
tvorničkih in drugih delavcih, zavarovanja proti škodi vloma, kakor pohištva, blaga in ostalih vrednosti.

Vse to prevzame najkulantneje in po najpovoljnejših premijskih stavih.

Iščejo se zaupni in marljivi krajevni zastopniki ter zastopniki za vodstvo glav.
zastopstva po županijah. — Vsa obvestila daje radevolje:

Filijalka Beogradske Zadruga v Zagrebu

Dalmatinska ulica številka 5.

* Slovenska kmetijska družba ima sa svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

* Apneni dušik $28\frac{2}{21}\%$ po K 160— za 100 kg takojšne prijave sprejema družba neobvezno, vreče mora naročnik sam dostaviti.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprn okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd stane kg 12 K.

Gumijeve trakove za cepljenje trt ima Slovenska kmetijska družba v zalogi. Cena je K 1200 za kg.

Kostni superfosfat po K 320— sto kg.

Kožna moka po K 106— sto kg, naročnik mora jutaste vreče dostaviti.

Melior, preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev.

Otrobi, pšenične po K 350— sto kg.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 140.

Seme lucerne detelje kg po K 55.

Seme domače detelje kg po K 65.

Vreče. Pri pošiljativah vreč je na spremnici natančno navesti zakaj so vreče ali če jih dotičnik vrača.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galicnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Žveplo (žveplene ploščice) na juti za žveplanje sodov, najboljša, brez arzena po 20 kron kilo.

Žveplo, Floristella, dvoj, raf. po K 12.— kg.

Kmetijske potrebščine je treba družbi naprej ob pri- liki naročanja plačati. V ta namen naj podružnice oziroma posamezni udje zahtevajo družbene poštne položnice (štev. 10712) da vplačevanje lahko brez stroškov izvršijo.

KONJAK

Pri slabosti vsled starosti, težkočah v želodcu, pešanju moči je (19)

star vinški konjak

pravo življenje vzbujajoče sredstvo. Razpošilja dve polliterske steklenice, ovojnina in poština prosta za K 96.—

Beneš Hertl, graščak na graščini Golč pri Konjicah Stajersko.

Kmetovalci!

Skrbite za kar največje razširjenje „Kmetovalca“!

Stremite za tem, da se ga lahko čita v vseh gostilnah in javnih prostorih. 25.000 nas je že v Kmet. družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat več. Čim več nas bo, več bomo dosegli!

Oddam

Kosilni stroj 80 cm širine K 1200—

Klinčev plug na obračanje K 600—

Parilnik za krmno 150 l vsebine K 500—

Velika tiskalnica za sadje K 800—

Male roba grablje za seno na koles 200—

Ivan Fritz

p. d. Podstražišnik. Stražišče pošta Vetrinje pri Celovcu. (42)

Čuvajmo se tujcev!

Tujci mislijo da bodo mogli še nadalje odnašati denar našega naroda v tujino, ki nam je še vedno sovražna ter misli, da bo še zanaprej bogatela z našim denarjem. Ti pač računajo na brezbriznost naše inteligence in na neprevdarnost širših plasti našega naroda.

Zavrnilmo vse take naklepe! Predramimo se, strnimo vrste! Ne dajmo sovražniku našega denarja! Izženimo ga iz naše države!

Slovenci! Snemite table madžarskih in nemških zavarovalnih zavodov s svojih hiš! Ne dajte se še nadalje varati in izkoriščati! Vse tuje družbe stoje na robu propada, ker so svoj kapital vložile v mažarska in nemška vojna posojila! In tisti papirji so za nas danes brez vrednosti.

Mažarske in nemške družbe različnih imen stoje danes pod sekvestrom. Ministrstvo jim je prepovedalo zavarovanje na življenje popolnoma, na požar pa jim ga je dovoilo samo še za tekoče leto. Vse drugo, kar vam govore njihovi agenti — tujci je neresnica.

Od takih zavarovanj lahko takoj odstopite. Noben tuj zavod nas ne more preganjati za leta, ki še niso potekla, ker dunajsko sodišče ni več kompetentno, da bi reševalo pravde naših državljanov. Sicer pa one družbe, ki so izven meje naše države, ne morejo niti misliti na sodišče, ker smo sedaj samostojna država in svobodni državljani napram celemu zunanjemu svetu.

Jugosloveni! Imamo svoje domače zavarovalne zavode. Banka in zavarovalna družba „Beogradska zadruga, d. d.“ je v Jugoslaviji najmočnejši zavod, ki prevzema zavarovanje vseh vrst v popolni vrednosti. Zavaruje tvornice, mline, žage in vse podobno. Za stvarno primeru navajamo, da je n. pr. pred kratkim bil nekje v Banatu velik požar, ki je uničil silna imetja, zavarovana pri mažarskih bankah. Oškodovanci ne morejo dobiti nobene odškodnine. Zato opominjamo vsakogar, naj ne išče pri tujcu tistega, kar lahko najde doma! Držimo se pravila: Svoji k svojini! In snemimo table tujih zavarovalnih družb ter jih zamenjajmo z domačimi!

Banka in zavod za zavarovanje „Beogradska zadruga“ sprejema vseh vrst zavarovanja in jih izvršuje proti najkulantnejšim, najpovoljnejšim pogojem. Življenske police veljajo kot ženitbeno jamstvo za gg. častnike in vojne uradnike.

„Beogradska zadruga“ osnuje po celi Sloveniji glavna za- s. opava, v okrožjih in manjših krajih pa krajevna poverjenstva.

Vse, kateri so pripravljeni delovati za „Beogradske zadrugo“ prosimo, naj nam javijo svoje naslove podružnici „Beogradske zadruge“ v Zagreb, Dalnatoška ul. 5.

Bratje Slovenci! Čuvajmo se po geslu: Slovenec-Srb-Hrvat — na veke brat in brat!

Čitatelje opozarjamo na oglaš „Beogradske zadruge“.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6.

obrestuje hranilne vloge po čistih

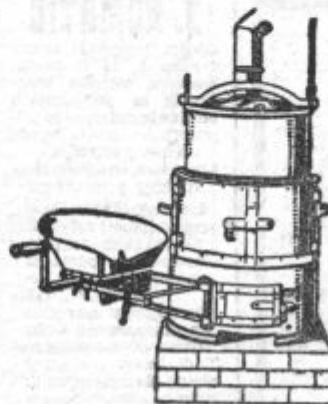
3%.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih skladov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Parilnike za krmno „Welsia“

močne in nepokončljive, vse velikosti od 60 do 600 l izdeluje samo Reform-Werke, Wels. O. O.

Nadalje specialni izdelki: **Konjske grablje** takoj dobavno.

Obračalni parilnik z al brez naprave za žganjarstvo. Kotli za kuhanje žganja. Kotli za kuho in pranje. Patentne peči za peko in sušenje. Prekajevalnice. Gnojilne sesalke. (43) Pečinkani lonci in kozice. Mize za pranje. Posode in valjavnice za perla (Monga). Ceniki na željo zastoj.

Tovarna Bochmann na Dunaju

priporoča vsake vrste kletarskih strojev n. pr. sesalke, stiskalnice, čistilnike, stroje za ekstrakcijo, čepovlake za sode itd. — Zastopnik:

Fran Rudl, Maribor

Vila „Alwies“.

(35)

Oskrbnik ali tudi najemnik

(36)

za približno 50 orolov veliko posestvo v zelo rodovitnem kraju v Sloveniji se išče. Natančno pojasnilo se dobi v pisarni Slov. kmet. družbe v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Jurija grofa Thurnskega jeklarna na Ravnah

ustanovljena 1774. leta. (17)

Guštanj-Ravne, Koroško (Jugoslavija).

Postna postaja Guštanj, žel. postaja Prevalje. Brzojavni naslov: Jeklarna Guštanj.

Proizvaja: Azzalonsko in bresciansko jeklo v zabojih, s sidrom kot varstveno znamko.

Legirana in nelegirana topilniška jekla za vsakovrstno orodje največje trajnosti.

Jekla za orodje, drugovrstna, za kladi, žlebe, matrice; za dleta in nože za obdelovanje železa; za svedre, za rudo, premog in kamen; za pile, rezila vrtna, dleta itd.

Legirana in nelegirana martinova jekla za vozovne in vagonске vzmeti; za konstrukcijske dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni industriji; za kolesna obroča; za kose, srpe, sekire, motike, lopate itd.

Izgotavlja: Vozovne osi s pušami in nakonečniki; transmisijske valke (ostrugane do 4 m, surovokovane do 6 m dolžine); v žlebi kovane dele za avtomobile in vagonе; krogle za cementne mline itd.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji!

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani

ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3%

obrestovanju in dovoljuje hipotekna posojila po

4 1/2 %

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzoruje deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določen v pospeševanje občestvinskih naprav in podjetij na Kranjskem. (34)

Za te svrhe se je doslej darovalo 8,698.000 kron.

Pismene pošiljke je nasloviti na Kranjsko hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica števil. 9.

J. ROMATIČ

dolgot. zastopnik znane trdnice K. in R. Ježek, Blansko, tovarna kmetijskih in poljedelskih strojev in motorjev se priporoča. — Dobra in solidna postrežba.

Ljubljana, Gradišče št. 11

Nadalje priporočam

brzoperilnice

vseh velikosti z dvojnimi pocinkanim parnim kotlom, in porabno obremenjeno za kuhanje žganja. (12)

Sprajemam naročila na slamorezne nože.

Cene po dogovoru.

Tudi imam malo rabljeno slamorezno 12"

čistilne v dobrem stanju posebno pripravno za pogon z vtičjem na lesenem podstavku.

Cena po dogovoru.

Les

kakor: hlode, trame, deske, jamskiles, drva in stoječe gozdove za posekati kupi in plača po najvišjih dnevnih cenah (32)

Regovc & Comp.

Ljubljana,

Kolodvorska ul. 31.

Zopet

ogromno pošiljatev manufakture naravnost iz inozemstva je prejela

trdnica

R. STERMECKI v Celju

in sicer volne, tiskanine, caširja, etamina, batista za ženske obleke, sukna, kamgarna in hlačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, klota, cvilha, robcev, svile in še mnogo raznega drugega blaga, katero se prodaja zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito nizkih cenah. Razen tega vedno velika zaloga lastnega izdelka srajc, predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblek po zelo nizkih cenah. Čevlji, ženski, moški, in otroški v velikanski izbiri, pristno ročno delo lastnih čevljarjev. Ilustrovani cenhi zastoj! Na debelo samo v 1. nadstropju. (27)

Veletrgovina, razpošiljalna

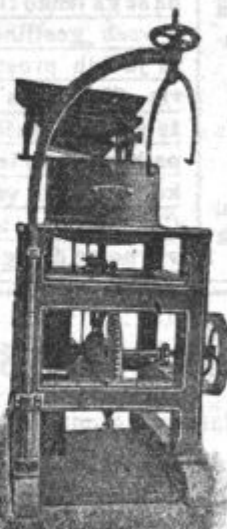
R. Stermecki
Celje - Slovenija.

Izdelujem

kmečke mline

od najmanjšega do največjega:

za roko,
vodno in
motorno
moč.

Mlini so opremljeni s presejalniki in kamni, kojih ni treba nikoli klepati, za kar jamčim.

Ti mlini meljejo vsako žito ter napravljajo lepo in okusno moko za kuho in pecivo pri samo enkratnem nasipu. Razpošiljam razne vrste mlin-ske kamne in druge potrebščine za mline

ter poljedelske stroje.

Josip Čretnik

stavbenik mlinov (64)

v Sv. Jurju ob Južni železnici.

S tehničnimi in praktičnimi nasveti vsakomur na razpolago.